

CONSULTA

Referència: I003/2021

Data: 20 de gener de 2021

Matèria: Competències locals -ensenyament.

Altres matèries:

Assumpte: Convocatòries d'ajuts als centres escolars municipals en relació als alumnes no empadronats

Consulta:

Un ajuntament, en les convocatòries d'ajuts als centres escolars municipals, no fa discriminació entre alumnes empadronats i no empadronats (amb valoració de la capacitat econòmica).

Per circumstàncies determinades, assisteixen un percentatge elevat d'alumnes no empadronats al municipi.

A causa de la manca de recursos municipals, es planteja políticament i tècnicament que aquests ajuts vagin adreçats únicament als alumnes empadronats.

La Intervenció no veu clar que no sigui discriminatori (vista la ST de 27 de juliol de 20148, del Jutjat Contenciós administratiu núm. 1 d'Oviedo, sobre ajudes a menjador escolar art. 14 CE, entre d'altres qüestions).

Tanmateix, és palès que en la majoria de convocatòries d'ajuts municipals d'altres ajuntaments es té com a requisit que siguin empadronats al municipi.

Si s'adopta la justificació de l'empadronament pel principi de capacitat econòmica dels qui han de contribuir al sosteniment de les despeses públiques, quedaria ben tratat el requisit d'empadronament o seguiria sent discriminatori?.

Resposta:

El terme municipal és el territori on l'ajuntament exerceix les seves competències (article 12 Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local, en endavant LBRL).

Els inscrits al padró municipals són els veïns del municipi (article 15 LBRL) i amb aquesta condició tenen dret a beneficiar-se dels serveis públics municipals (article 18 LBRL).

Amb aquest marc normatiu, sembla adequada la limitació d'un ajut als veïns. Malgrat això, la sentència de 27 de juliol de 2018, del Jutjat Contenciós administratiu número 1 d'Oviedo se pronuncia en sentit contrari. La sentència es va dictar en un procediment de protecció dels drets fonamentals. Es fonamenta en dues afirmacions formulades al fonament de dret tercer:

«(...) el elemento de conexión determinante con el término municipal ya se ve cumplido en la medida que la ayuda va dirigida precisamente a los niños que asisten a los centros escolares del municipio.

»(...) Sería un contrasentido que niños que asisten a un mismo comedor y que estén sentados en la misma mesa y, teniendo una misma situación económica familiar o incluso alguno de ellos más desfavorecido, uno disponga de ayudas para el comedor escolar por la sola circunstancia de residir en este municipio y no el otro, aun cuando su situación económica fuera incluso de peor condición.»

La sentència considera que el requisit d'empadronament del menor escolaritzat per rebre l'ajut de menjador és discriminatori i contrari a l'article 14 de la Constitució.

Encara que es tracti d'una sentència de 'només' un Jutjat Contenciós Administratiu, el cert és que figura com a document destacat a les bases de dades jurídiques i, allò que és més important, l'Ajuntament en té coneixement. Això obliga a plantejar-se, com ho fa mitjançant la present consulta, si, en el seu cas, incloure a les bases dels ajuts pel menjador escolar la limitació als empadronats, suposa una discriminació per als no empadronats o si hi ha alguna diferència respecte al cas d'Oviedo que analitza la sentència, i es pot incloure aquesta limitació sense ocasionar discriminació.

L'article 6.3 de la Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació, regula els ajuts pel menjador escolar.

«Les administracions públiques, a fi de facilitar l'accés en condicions d'equitat als serveis escolars de menjador i transport durant els ensenyaments obligatoris i en els ensenyaments declarats gratuïts, han d'oferir ajuts als alumnes que visquin en poblacions sense escola, en nuclis de població allunyats o en zones rurals, als alumnes amb discapacitats i als alumnes amb necessitats educatives específiques reconegudes...»

La redacció imperativa «han d'oferir» indica que hi ha una obligació d'oferir ajuts. Aquesta obligació va adreçada a «Les administracions públiques» de forma genèrica, és a dir, no només als ajuntaments, sinó també a les altres administracions que intervenen en l'educació: la Generalitat i els Consells Comarcals.

Els ajuts han d'anar adreçats a un col·lectiu determinat dels alumnes que visquin lluny de l'escola (població sense escola, nucli allunyat o zona rural) o amb circumstàncies determinades (discapacitat o necessitat educativa específica).

A la vista d'aquesta normativa es planteja una primera reflexió: si totes les administracions educatives estan obligades a oferir els ajuts pel menjador, això inclou els Ajuntaments on estan empadronats els alumnes escolaritzats fora del seu terme municipal, i llavors aquests podrien rebre l'ajut de l'Ajuntament on estan empadronats. Però això tampoc és una garantia de no discriminació, atès que a les bases de l'Ajuntament que fa la consulta es proposen exigir el requisit d'estar empadronat, però no sembla que pretenguin deixar d'exigir el requisit d'estar escolaritzat en una escola del terme municipal. Així, si tots els ajuntaments incloguessin el doble requisit d'estar empadronat i escolaritzat al municipi, els alumnes escolaritzats fora del municipi on estan empadronats quedarien sense cobertura.

La segona reflexió sobre aquest article és que, segons s'ha dit anteriorment, també les altres administracions educatives, estan obligades a oferir ajudes pel servei de menjador. I així ho fa el Consell Comarcal del Bages per als “infants escolaritzats en els nivells d'ensenyament obligatori i en el segon cicle d'educació infantil de centres educatius de la comarca dels Bages”. Els alumnes escolaritzats al municipi, però que no hi estan empadronats, podrien acollir-se a les beques del Consell Comarcal i no es podria parlar de discriminació si l'Ajuntament limita els ajuts de menjador escolar als alumnes empadronats.

I, per reforçar el caràcter no discriminatori de la inclusió del requisit d'empadronament, les bases dels ajuts de menjador podrien preveure que els alumnes no empadronats que fins ara hagin rebut ajuts de menjador de l'Ajuntament els podrien continuar rebent si no poden accedir a altres ajuts.

D'aquesta forma es podria cobrir els casos d'alumnes que no poguessin accedir als ajuts del Consell Comarcal, com pot ser el cas d'alumnes empadronats en un municipi d'una comarca diferent.

En tot cas, es recomana consultar l'assumpte amb la Secretaria de l'Ajuntament.